

Vammaisfoorumi ry
Handikappforum rf
Finnish Disability Forum

Lausunto

2.9.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi
kirsti.haapa-aho@tem.fi

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) ja työttömyysturvalain (1290/2002) muuttamisesta

Vammaisfoorumi ry kiittää sille osoitetusta lausuntoajan pidennyksestä. Vammaisfoorumi on 31 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, joka jäsenjärjestöjensä kautta edustaa noin 320 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta henkilöä.

Kokeilu

Hallituksen esitys esittää laajennettavaksi kokeilua siten, että työkokeilu olisi mahdollinen myös tapauksissa, joissa työnhakija haluaa antaa ns. työnäytteen rekrytointia tekeväälle työnantajalle. Työkokeilu olisi näissä tapauksissa maksimissaan kuukauden mittainen ja työnantaja olisi velvollinen esittämään perustelut, mikäli kokeilu ei johda rekrytointiin.

Vammaisfoorumin kanta on, että tällainen soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävä lyhytkestoinen työkokeilu voi todennäköisesti hyödyttää vammaisia ja osatyökykyisiä henkilöitä, joilla osaaminen on kohdallaan, mutta joiden työkykyä työnantaja jostain syystä epäilee. ”Kevyempi” työkokeilun muoto voi edesauttaa niitä ammattiin valmistuneita vammaisia nuoria, jotka ovat pudonneet nyt voimassaolevan työkokeilun ulkopuolelle. Uudesta työkokeilun muodosta on sen voimaan tullessa tiedotettava kaikkia työnhakijoita saavutettavassa ja ymmärrettävässä muodossa. Lisäksi olisi toivottavaa, että te-palvelut loisi heti seurantajärjestelmän näille kokeiluille, niin että on mahdollista tulkita, mistä syystä työkokeilut eivät mahdollisesti ole johtaneet työsuhteeseen.

Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan on hyvä, että laissa myös selkeästi mainitaan, että työkokeilun sopimuksen purkaminen ei saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

Palkkatuki

Hallituksen esityksessä esitetään, että valtion rahoittaman ansiopäivärahan perusosan, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen käyttömahdollisuutta laajennettaisiin palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen. Vammaisjärjestöt ovat kannattaneet aktiivista työllisyyspolitiikkaa, johon suuntaan tämä ehdotus on. Muutos ei kuitenkaan saa johtaa työkyvyttömyyseläkettä saavien vammaisten henkilöiden ”unohtamiseen” palkkatukimyönnoissä, mikäli huomio kiinnittyy työttömyysetuusrahoista rahoitettavaan palkkatukeen. Muutos voisi tuoda väljyyttä palkkatuen rahoitukseen työllisyysmäärärahoista, jolloin myös vamman tai sairauden takia palkkatukea tarvitsevat saisivat sitä yhdenvertaisemmin muihin hakijoihin nähden.

Hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi palkkatuen määrää `enintään prosentiksi`. Perusteluissa tosin todetaan, että kun määrärahat sallivat, tukiprosentti olisi enimmäismääräinen. Tämä on kannatettava periaate. Palkkatuen määrää määrittelee kuitenkin myös vuosittainen talousarvio, jolloin vammaisen ihmisen kohdalla palkkatuki ei välttämättä ole milloinkaan 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Tätä Vammaisfoorumi paheksuu syvästi. Lakimuutoksen myötä vuoden 2015 alusta vammaisten henkilöiden tukiprosentti laski edellisen kerran ja nyt todellinen riski on, että enää ei ylletä edes 50 %:iin palkkauskustannuksista. Valtion talousarvio on esittämässä jälleen ensi vuodelle vähemmän työllisyysmäärärahoja kuin tälle vuodelle. Vammaisfoorumi ry vetoaakin kesäkuussa Suomessa ratifioituun YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimukseen, jotta palkkatukeen ja starttirahaan kohdennetut työllisyysmäärärahat eivät lopu kesken vammaisten henkilöiden osalta.

Huolestuttava on myös lakiesityksessä kirjaus, jossa työ- ja elinkeinotoimisto voi asettaa tuen saamiselle tuella palkattavan ja tuen tarkoituksen toteuttamisen kannalta tarpeellisia ehtoja. Tämä muotoilu vesittää kaiken edellä määritellyn palkkatuen yleisistä edellytyksistä. Valtakunnallinen yhdenvertaisuus ei toteudu, kun alueilla tehdään erilaisia päätöksiä. Muutokset heikentävät palkkatuen ennakoitavuutta, ts. työnantajan näkökulmasta tärkeintä tietoa eli palkkatukiprosentin määrää on vaikea ennakoida. Käytännöt ovat vaihdelleet jo tähän mennessä suuresti eri puolilla maata. Nyt esitetyt muutokset eivät tuo tähän ennakoitavuuteen toivottuja muutoksia.

Yleisenä huomiona todettakoon, että vammaisjärjestöt ovat joutuneet toteamaan, että työvoimaviranomaisilla ei ole välineitä arvioida vammaisen tai osakykyisen henkilön tuottavuuden alenemaa. Vammaisen henkilön kohdalla tulisikin palkkatuki nähdä ensisijaisesti rekrytointitukena ja näkökulmana tulisi olla pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisy.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen hengessä positiivisena erityiskohteluna palkkatuki tulisi myöntää vammaisille nuorille myös lyhytkestoisiiin kesätöihin ilman työttömäksi työnhakijaksi hakeutumista. Vammaisilla nuorilla on muita ikäisiään vähemmän työkokemuksia kesätöistä. Tämä heikentää heidän mahdollisuuksiaan tulevaisuuden työmarkkinoilla.

Starttiraha

Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet –pykälään 2 momentin 4) kohtaan on lisättävä kansaneläkelain 12 § 4 momentin mukainen työkyvyttömyyseläke. Tällä hetkellä Kelassa tulkitaan, että Kel 12§ 4 mom:n mukainen eläke ei estä starttirahan maksamista, kun taas työvoimahallinnon puolella on tässä eriäviä käytäntöjä. Kel 12§ 4 mom:n mukainen sokeiden ja liikuntakyvyttömien eläke on pysyvä, joka ei saa estää työttömyysturvan, ansiotulojen tai starttirahan maksua.

Vammaisfoorumi ry

Kalle Könkkölä
Puheenjohtaja

Pirkko Mahlamäki
Pääsihteeri

Lisätiedot: Pirkko Mahlamäki, pirkko.mahlamaki@vammaisfoorumi.fi